

PRACOVNÍ PORADA KRAJSKÉHO ÚŘADU ZLÍNSKÉHO KRAJE PRO PRACOVNÍKY OBCÍ S POVĚŘENÝM OBECNÍM ÚŘADEM A OBCÍ S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ - EVIDENCE OBYVATEL, OBČANSKÉ PRŮKAZY, CESTOVNÍ DOKLADY

Zlín, 9. června 2017

I. Evidence obyvatel

- 1. Hlášení změny místa trvalého pobytu na základě nájemní smlouvy (vlastníkem nemovitosti je fyzická osoba, ten se nechá zastoupit společností – právnickou osobou, jejím jednatelem je ale on sám)**

Při ohlášení změny místa trvalého pobytu ukládá zákon o evidenci obyvatel v ustanovení § 10 odst. 6 písm. c) občanovi povinnost *doložit vlastnictví bytu nebo domu nebo doložit oprávněnost užívání bytu nebo domu, anebo pokud doklad nevlastní, úředně ověřené písemné potvrzení oprávněné osoby o souhlasu s ohlášením změny místa trvalého pobytu a doklad, který oprávněnost osoby ze zákona dokazuje*. Zde je nutné upozornit na skutečnost, že z předložených listin musí být patrné, že občanovi svědčí právo předmětný byt nebo dům užívat.

V případě, že oprávněná osoba (právnická osoba prostřednictvím jednatele zastupující vlastníka/fyzickou osobu), dává přihlašovanému souhlas na přihlašovací lístek, má povinnost, nemá-li možnost si tuto skutečnost ohlašovna ověřit sama prostřednictvím dálkového přístupu v katastru nemovitostí (v tomto případě tuto skutečnost neověří), prokázat, že je oprávněnou osobou ve smyslu zákona o evidenci obyvatel.

V praxi to znamená, že by měl jednatel v první řadě doložit výpis z obchodního rejstříku, ze kterého vyplývá, že je statutárním orgánem dané společnosti, a dále zmocnění, příp. jinou listinu, dokládající, že vlastníka (fyzickou osobu) pro daný účel zastupuje. Vlastníkovi objektu je následně v souladu s ustanovením § 10 odst. 7 věty druhé zákona o evidenci obyvatel oznámena změna v počtu přihlášených osob k trvalému pobytu a údaje o oprávněné osobě (právnické osobě).

- 2. Hlášení změny místa trvalého pobytu občanem po nabytí českého státního občanství, který kromě Listiny o udělení státního občanství nemá žádný další doklad**

Domníváme se, že uvedená situace by neměla nastat, neboť by občanovi bez matričních dokladů nebylo SO uděleno. Nicméně by mohl tyto doklady po nabytí SO např. ztratit.

Při ohlášení změny místa trvalého pobytu je občan podle § 10 odst. 6 písm. b) zákona o evidenci obyvatel povinen prokázat totožnost občanským průkazem nebo nemá-li platný občanský průkaz, jiným obdobným dokladem, který je veřejnou listinou (např. cestovní pas, řidičský průkaz). V případě, že tento doklad ztratil, nelze změnu adresy místa trvalého pobytu zaevidovat. Pro účely ztotožnění osoby považujeme za dostačující předložení cizozemského dokladu totožnosti (např. cizozemský CD, PKP), který byl součástí podkladů již při vyřizování státního občanství ČR. Změnu místa trvalého pobytu tedy nelze pouze na základě Listiny o udělení státního občanství, příp. Osvědčení o státním občanství, zaevidovat.

3. Hlášení změny místa trvalého pobytu občanem, který není nájemcem, ale je ve smlouvě identifikován jako osoba, která bude objekt s nájemcem užívat

Při ohlášení změny místa trvalého pobytu ukládá zákon o evidenci obyvatel v ustanovení § 10 odst. 6 písm. c) občanovi povinnost *doložit vlastnictví bytu nebo domu nebo doložit oprávněnost užívání bytu nebo domu, anebo pokud doklad nevlastní, úředně ověřené písemné potvrzení oprávněné osoby o souhlasu s ohlášením změny místa trvalého pobytu a doklad, který oprávněnost osoby ze zákona dokazuje*. Z předložených listin musí být patrné, že občanovi svědčí právo předmětný byt nebo dům užívat. Vyplývá-li jednoznačně z obsahu nájemní smlouvy, že je osoba v ní uvedená oprávněna předmětný byt užívat (je současně jednoznačně identifikovaná), domníváme se, že přihlášení k trvalému pobytu na adrese objektu není v rozporu se zákonem o evidenci obyvatel a tuto změnu lze zaevidovat. Pokud tedy z nájemní smlouvy vyplývá, že spolu s nájemcem je byt oprávněna užívat i další osoba (osoby), souhlas oprávněné osoby není nutný, postačuje předložení nájemní smlouvy.

4. Výpis z AISEO a potvrzení do ciziny – uvádění „adresa úřadu“

Vydávání **potvrzení pro uplatnění práva v cizině** podle ust. § 14 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, ust. § 15a zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, nebo ust. § 5a zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, přísluší obcím, krajům, hlavnímu městu Praha a městským částem. Z uvedeného důvodu tak bylo v minulosti vyžádáno stanovisko přímo od Odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra, který je k vydávání výkladových stanovisek vztahujících se k citovaným zákonům věcně příslušný.

Na základě předloženého stanoviska lze konstatovat, že obec, kraj, hlavní město Praha a městské části tak vydávají potvrzení potřebná pro uplatnění práva v cizině i v případě, že právní předpis takovou povinnost neukládá, ale požadované údaje jsou jí známy. Potvrzované údaje by tak měly být zpravidla známy z její činnosti, resp. z její místní znalosti. O tom svědčí i důvodová zpráva k předmětnému ustanovení (k nalezení na www.psp.cz), ve které se uvádí, že obec „nebude provádět další šetření těchto skutečností, ale potvrdí jen ty, které jsou jí známy.“ Pokud tedy úřední osoba ze své činnosti ví, že jí potvrzované údaje odpovídají skutečnosti, potvrzení provede bez dalšího. Domníváme se, že je-li předmětem žádosti potvrzení o tom, že adresa místa trvalého pobytu je shodná s adresou sídla úřadu, není potvrzení tohoto údaje pro orgány cizího státu v rozporu s právními předpisy.

K **poskytování údajů z AISEO** nutné podotknout, že s účinností zákona č. 456/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných čísel a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů, tzn. od 1.6.2017, je v souladu s ust. § 8 zákona o evidenci obyvatel poskytován nově právě i údaj o tom, že se jedná o adresu sídla ohlašovny.

5. Zánik užívacího práva v případě, že toto bylo odvozeno od souhlasu oprávněné osoby

Souhlas je odvolán podáním návrhu na zrušení údaje o místu trvalého pobytu.

6. Zákaz pobytu a jeho vyznačení v AISEO

V současné době soudy nemají zápisový formulář pro zápis údaje o zákazu pobytu. Na základě § 5 odst. 2 zákona o evidenci obyvatel zapisuje tento údaj obecní úřad, v jehož správním obvodu má občan trvalý pobyt. Formuláře týkající se zákazu pobytu by měly být pro soudy k dispozici do podzimu roku 2017

Uplynutím doby platnosti zákazu pobytu (součástí údajů o zákazu pobytu je interval platnosti od – do), dochází k automatickému přenastavení „statutu“ zákazu pobytu z „E“ pro platný zákaz pobytu na „Z“ pro zákaz pobytu neplatný (předčasně ukončený, zrušený nebo s uplynulou dobou platnosti). Pokud k tomuto automatickému přenastavení nedojde, v případě zápisů přes formulář CzP se tak stává při vyznačení předčasného ukončení zákazu pobytu, je třeba iniciovat opravu evidovaných údajů u MV. Historicky záznam zůstává u osoby v AISEO evidován a nemaže se.

7. Poskytování údajů osob, které byly před pozbytím českého státního občanství vedeny v AISEO

V AISEO jsou osoby, které pozbyly SO ČR, vedeny pouze vazebně. Nelze tedy jejich údaje poskytnout.

Jedná se o obdobný případ tomu, kdy jsou poskytovány občanovi všechny historické údaje k němu vedené. V případě, že těmito údaji územní samosprávný celek, který předmětnou žádost vyřizuje, nedisponuje, musí být žádost zaslána na Ministerstvo vnitra, které prověří skutečnosti týkající se požadovaných údajů, kterými disponuje, a připraví výpis o poskytnutí údajů z AISEO.

Součástí AISEO jsou i údaje historické, přičemž ne všechny jsou obsaženy v počítačově vedené databázi; při naplňování této evidence počátkem 90. let minulého století byly zaváděny pouze aktuální údaje týkající se občanů, nikoli údaje historické, tj. např. údaje o předchozích TP. Takové údaje jsou pak poskytovány z manuálně vedených evidencí. Evidence přihlašovacích lístků k TP, spravovaná Ministerstvem vnitra, sestává z tiskopisů datovaných od konce roku 1952. Výsledný výpis pak musí být kompilátem údajů evidovaných v počítačové databázi a údajů čerpaných z manuálně vedených zdrojů.

8. Společenství vlastníků bytových jednotek a podání návrhu na zrušení údaje o místě trvalého pobytu

Společenství vlastníků bytových jednotek není osobou oprávněnou podle ust. § 10 odst. 6 zákona o evidenci obyvatel k podání žádosti o zrušení údaje o místě trvalého pobytu. SVJ bylo zřízeno pouze ke správě společných částí nemovitosti a není tedy oprávněno zasahovat do práv vlastníků bytů.

9. Posuzování platnosti nájemní smlouvy ohlašovnou

Nájemní smlouva není veřejnou listinou a platná právní úprava úřední ověření podpisů na nájemní smlouvě nevyžaduje. Nájemní smlouvu ohlašovna zkoumá, aby zjistila platnost smlouvy a splnění podmínky oprávněnosti užívání nemovitosti podle § 10 odst. 6 písm. c) zákona o evidenci obyvatel, tedy aby zjistila, zda je osoba ohlašující změnu místa trvalého

pobytu osobou oprávněnou z předložené nájemní smlouvy a zda je oprávněnou osobou rovněž pronajímatel nemovitosti. Ohlašovna musí postupovat v souladu se základními zásadami činnosti správních orgánů, vyjádřenými v ustanovení § 2 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, a svoji pravomoc uplatňovat pouze k těm účelům a v takovém rozsahu, v jakém jí byla zákonem svěřena.

Ve smyslu § 18 odst. 2 zákona o evidenci obyvatel se o úkonech souvisejících s ohlášením změny místa trvalého pobytu uskuteční záznam na přihlašovacím lístku. Tímto úkonem je rovněž předložení nájemní smlouvy dokládající oprávněnost užívání nemovitosti za účelem ohlášení změny místa trvalého pobytu občana. Ve vztahu ke shora uvedenému a za situace, za níž není ohlašovna oprávněna vyžadovat na nájemní smlouvě úřední ověření pravosti podpisů, uvádí ohlašovna formou záznamu na přihlašovacím lístku podstatné náležitosti nájemní smlouvy, případně připojuje kopii nájemní smlouvy k přihlašovacímu lístku. Ohlašovna je v těchto případech schopna doložit, na základě jakých podkladů byl občan na adresu místa svého trvalého pobytu přihlášen.

Vlastníkovi objektu je navíc v souladu s ustanovením § 10 odst. 7 věty druhé zákona o evidenci obyvatel oznámena změna v počtu přihlášených osob k trvalému pobytu a údaje o oprávněné osobě (právnícké osobě).

10. Ohlášení změny místa trvalého pobytu na základě nájemní smlouvy, následně zpochybněné vlastníkem nemovitosti

Majitel nemovitosti z výpisu z informačního systému o osobách přihlášených k trvalému pobytu zjistil, že je v jeho domě hlášena k trvalému pobytu osoba, kterou nezná a která v jeho domě prokazatelně nebydlí. Následně podal žádost o zrušení údaje o místu trvalého pobytu. Účastník, jehož trvalý pobyt má být zrušen, se řízení nezúčastnil, neboť se mu nepodařilo doručovat. Správní orgán z přihlašovacího lístku zjistil, že tato osoba na ohlašovně předložila nájemní smlouvu uzavřenou s majitelem nemovitosti. Při ústním jednání žadatel správnímu orgánu uvedl, že žádnou nájemní smlouvu s touto osobou neuzavřel a pokud byla na ohlašovně předložena, je jeho podpis na ní zfalšovaný.

Byl-li zápis údaje o adrese místa trvalého pobytu občana proveden na základě neplatných nebo padělaných dokladů nebo nepravdivě nebo nesprávně uvedených skutečností, ukládá zákon o evidenci obyvatel v ustanovení § 12 odst. 1 písm. a) ohlašovně povinnost rozhodnout o zrušení údaje o adrese místa trvalého pobytu ve správním řízení zahájeném z moci úřední (§ 18 odst. 1 zákona o evidenci obyvatel). Řízení o zrušení údaje o místě trvalého pobytu z důvodu jeho zápisu na základě padělaných dokladů proto není řízením na návrh oprávněné osoby, ale příslušná ohlašovna jej zahájí, jakmile se o uvedeném zákonném předpokladu dozví. Má-li ohlašovna pochybnost o správnosti vedených údajů v AISEO, má možnost vyzvat občana k součinnosti a ten má s ohledem na § 8a zákona o evidenci obyvatel povinnost na tuto výzvu předložit příslušnému správnímu úřadu požadované doklady nezbytné pro ověření správnosti zapsaných údajů (v tomto případě nájemní smlouvu). Neučiní-li tak, dopouští se přestupku podle § 17d písm. a) zákona o evidenci obyvatel, za který mu lze uložit pokutu do 25 000 Kč.

11. Odstranění objektu, v němž je nahlášena doručovací adresa

Občan bude mít doručovací adresu v AISEO evidovanou do doby, než si sám neohlásí její změnu, případně ji nezruší.

12. Doručovací adresa, která neodpovídá faktickému stavu

Zákon o evidenci obyvatel neumožňuje doručovací adresu zrušit. Zřídit, případně zrušit doručovací adresu, lze podle ustanovení § 10b zákona o evidenci obyvatel pouze na žádost občana, jehož se týká.

13. Oznamovací povinnost vůči vlastníku objektu

Na základě § 10 odst. 7 věty druhé zákona o evidenci obyvatel je ohlašovna povinna oznámit vlastníku objektu změnu v počtu přihlášených osob k trvalému pobytu u oprávněné osoby podle odst. 6 písm. c) ve lhůtě 15 dnů od zaevidování změny, kdy ohlašovna uvede jméno, popřípadě jména, příjmení a datum narození oprávněné osoby. Zda ohlašovna tuto povinnost učiní ústně (v případě, že se vlastník/spoluvlastník objektu nebo jeho vymezené části k trvalému pobytu přihlašuje či je přítomen a dává na přihlašovací lístek pouze souhlas k přihlášení) a nechá si tuto skutečnost potvrdit podpisem, příp., zda tuto skutečnost sdělí písemně a doporučeně do vlastních rukou, je na jejím zvážení. Oba typy sdělení by nicméně měly, co se týče obsahové stránky, zahrnovat údaje o jménu, příp. jménech, příjmení a datu narození oprávněné osoby a změnu v počtu přihlášených osob k trvalému pobytu u oprávněné osoby. Původní počet přihlášených osob se neuvádí.

14. Faktické neužívání objektu – splnění podmínky pro zrušení údaje o místu trvalého pobytu

Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29.10.2008, č.j. 3 As 38/2008-82, „Slovo „neužívá-li“ (po zániku užívacího práva k bytu) byt je třeba vyložit ve smyslu faktické realizace práva na bydlení. Jestliže stěžovatel dlouhodobě v bytě nebydlí, tedy nevyužívá svého práva na bydlení, pak byt, k němuž nemá právo nájmu, neužívá ani v rámci práva na bydlení. Zákon o evidenci obyvatel akceptuje faktický stav, bez ohledu na to, proč občan právo na bydlení nerealizuje (nevyužívá).“

Ministerstvo vnitra v této věci dále odkazuje na rozsudek Krajského soudu v Ostravě, č.j. 22 Ca 292/2009-57, z něhož lze vyvodit, že i v případech, kdy nelze hovořit o dobrovolném neužívání objektu nebo jeho vymezené části, je tato podmínka pro zrušení údaje o trvalém pobytu občana splněna. Je tedy toho názoru, že žádosti o zrušení údaje o místu trvalého pobytu lze vyhovět i v případě, kdy je občanovi např. nařízena dlouhodobá ústavní léčba.

Krajský úřad Zlínského kraje doporučuje v těchto případech postupovat obezřetně, s přihlédnutím k okolnostem každého konkrétního případu.

15. Zobrazování záznamu o zákazu pobytu zapsaného přes formulář CzechPOINT v okresní evidenci WYSE

Zákazy pobytu byly v AISEO evidovány do 1.7.2010 a opětovně jsou evidovány od 15.1.2013. Rozsah aktuálně evidovaných údajů o zákazech pobytu se liší od rozsahu evidovaného před 1.7.2010. V souvislosti se znovu zapisováním zákazů pobytu do AISEO byl upraven pouze centrální registr AISEO, aplikace okresních registrů upraveny nebyly a pracují tak s údaji v jiném rozsahu, než aplikace registru centrálního. Z tohoto důvodu se údaje zapsané o zákazech pobytu přes formuláře CzP do centrálního registru nepropisují do registrů okresních a naopak údaje o zákazech pobytu zapsané do okresních registrů se nepropisují do

registru centrálního, potažmo CzP formulářů. Požadavek na zabezpečení konzistence údajů o zákazech pobytu v CzP a AISEO byl uplatněn v rámci projektu udržitelnosti ISSE, řízeného odborem centrálních informačních systémů MV.

16. Reklamace, které nelze došetřit a vyřídit

Je třeba připustit, že správnost některých údajů (např. ČSFR, vazební osoby bez vazeb apod.) se nepodaří prošetřit. V takovém případě lze ponechat údaj označený za nesprávný. Další možností je reklamaci odmítnout (vyřídit) s tím, že správný údaj nelze šetřením zjistit.

Případy je nutné řešit individuálně. Např. je-li v AISEO evidována vazební osoba bez vazeb, je třeba se obrátit na Ministerstvo vnitra, Odbor správních činností, který v součinnosti s Odborem centrálních informačních systémů (Hotline) zajistí výmaz osoby z AISEO.

17. Datové záznamy v AISEO občanů po nabytí českého státního občanství

V případě občanů po nabytí státního občanství jsou datové záznamy v AISEO tzv. „částečně odrevidované“, aby se zamezilo vydávání osobních dokladů občanům, kteří mají v AISEO neúplné údaje.

Při výrobě občanského průkazu bez strojově čitelných údajů na 3 měsíce (bezprostředně po nabytí státního občanství) je ale nutné u takové osoby revizi provést i bez doplnění chybějících údajů do ISEO, aby bylo možné takový doklad vyrobit. Takto odrevidovaná osoba si může po obdržení matričního dokladu ze zvláštní matricy zažádat o OP s platností 10 let na kterémkoliv obecním úřadu obce s rozšířenou působností bez toho, aniž by byly chybějící údaje v AISEO doplněny (údaje může do ISEO zavést pouze úřad podle místa TP).

Krajský úřad posílá podklady na příslušný ORP podle místa trvalého pobytu občana, takže tento úřad má možnost chybějící údaje v AISEO ihned zpochybnit prostřednictvím aplikace reklamace. Tímto způsobem lze zamezit tomu, aby byl jiným ORP vydán občanský průkaz se strojově čitelnými údaji s platností 10 let, aniž by byl upozorněn na skutečnost, že údaje v AISEO jsou nesprávné. Záleží následně na součinnosti dotčených ORP.

18. Tisk přihlašovací lístku jako výstup z programu evidence obyvatel

Zákon o evidenci obyvatel hovoří o tom, že občan při ohlášení změny místa trvalého pobytu **vyplní** a podepíše přihlašovací lístek k trvalému pobytu.

S ohledem na dikci zákona o evidenci obyvatel se MV domnívá, že vyplnění přihlašovacího lístku by mělo být učiněno občanem, který změnu místa trvalého pobytu ohlašovně hlásí, nikoliv ohlašovnou (tisk vyplněného lístku tedy nedoporučuje).

19. Hlášení změny místa trvalého pobytu osoby s omezenou svéprávností

Podle § 10 odst. 10 zákona o evidenci obyvatel za občana, jehož svéprávnost byla omezena tak, že není způsobilý k jednání podle odstavců 5 a 6, ohlásí změnu místa trvalého pobytu jeho zákonný zástupce.

Občanský zákoník v § 480 odst. 1 písm. a) uvádí, že bez souhlasu opatrovnické rady nesmí opatrovník rozhodnout o změně bydliště opatrovance.

Podle § 482 odst. 2 téhož zákona není-li zvolena opatrovnická rada a není možný ani postup podle odstavce 1, schvaluje opatření opatrovníka stran opatrovance nebo jeho jmění namísto opatrovnické rady soud.

Je nutné rozlišovat institut „*adresy místa trvalého pobytu*“ podle ust. § 10 odst. 1 zákona o evidenci obyvatel, který má pouze evidenční charakter, a institut „*bydliště*“ podle § 80 občanského zákoníku, který odpovídá faktickému pobytu fyzické osoby. Souhlas opatrovnické rady (příp. soudu) pro účely změny adresy místa trvalého pobytu opatrovance se v těchto případech nevyžaduje.

20. Získání počtu dětí narozených v konkrétním roce z okolních obcí – pro potřeby plánování počtu míst ve škole

Podle § 5 odst. 3 zákona o evidenci obyvatel je obec a obecní úřad uživatelem údajů o obyvatelích v rozsahu údajů uvedených v § 3, s výjimkou údajů podle § 3 odst. 3 písm. p) a q), nelze-li záznam o poskytnutí údajů podle tohoto zákona zpřístupnit; údaje, jichž je uživatelem, může obec a obecní úřad využívat, jen jsou-li nezbytné pro výkon jejich působnosti.

Obec tak může ve smyslu výše uvedeného ustanovení využívat z agendového informačního systému evidence obyvatel (či prostřednictvím Portálu veřejné správy) pouze údaje o obyvatelích, kteří mají v obci trvalý pobyt.

V případě plánování míst ve škole musí počty dětí poskytnout obce, jejichž děti budou do této školy umístěny.

21. Postup při vyřizování žádostí o poskytnutí referenčních nebo provozních údajů vedených v registru obyvatel

Na základě § 58 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů, mohou fyzické osoby požádat o poskytnutí referenčních nebo provozních údajů, které jsou o nich v registru obyvatel vedeny. Žádost lze podat elektronicky, v listinné podobě nebo osobně. V listinné podobě může být žádost zaslána kterémukoliv obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, krajskému úřadu či Ministerstvu vnitra. Žádost musí být opatřena úředně ověřeným podpisem. Ten se nevyžaduje, je-li žádost podepsána před zaměstnancem zařazeným ve správním orgánu, ke kterému směřuje. Žádost musí obsahovat jméno (popřípadě jména) a příjmení, datum a místo narození, číslo a druh elektronicky čitelného identifikačního dokladu, adresu místa pobytu (popřípadě jinou kontaktní adresu), rozsah požadovaných údajů a formu jejich předání.

Údaje z ROB poskytuje ten správní orgán, u kterého byla žádost podána nebo kterému byla zaslána, a to v případě referenčních údajů pomocí formuláře *ZR 01 – Poskytnutí údajů z registru obyvatel fyzické osobě*. V případě provozních údajů platí, že do doby, než bude k dispozici příslušný nástroj pro vytvoření výpisu provozních údajů (vyjma kontaktních míst CzechPOINT), MV doporučuje postupovat takové žádosti k vyřízení na Ministerstvo vnitra, Odbor správních činností.

22. Získání údajů o cizincích žijících v obci

V registru obyvatel se podle § 17 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů, vedou i údaje o cizincích, kteří pobývají na území České republiky v rámci trvalého pobytu anebo na základě dlouhodobého víza nebo povolení k dlouhodobému pobytu. Dále se v ROB vedou občané jiných členských států Evropské unie a jejich rodinní příslušníci, kteří pobývají na území ČR v rámci trvalého pobytu nebo přechodného pobytu, který je delší než 3 měsíce. V ROB se rovněž vedou cizinci, kterým byla na území ČR udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany.

Veškeré aktuální údaje o cizincích je tak možné získat prostřednictvím formuláře uvedeného na Portálu veřejné správy „**Žádost o využití údajů z Registru obyvatel a agendového informačního systému evidence obyvatel**“ (tzv. změnové sestavy). Použití výběrových kritérií *narození, úmrtí, přihlášení k pobytu, změna pobytu* pro cizince bude možné ve II. etapě změnových sestav, která je v současné době již ve fázi testování.

Na základě žádosti úřadu, zaslané do datové schránky Správy základních registrů, bude do datové schránky příslušené obce odeslán požadovaný soubor. Jak využívat údaje z ROB a agendového informačního systému evidence obyvatel je podrobně popsáno v dokumentu *Manuál pro obce*, který je umístěn na Portálu veřejné správy (adresa https://portal.gov.cz/portal/ovm/publikujici/jjqjqih/agendy/13721_docDesc.pdf), a na webových stránkách Ministerstva vnitra (adresa <http://www.mvcr.cz/clanek/manual-pro-obce.aspx>). Obce rovněž mohou požádat prostřednictvím datové schránky Ředitelství služby cizinecké policie o požadované informace o cizincích a ty jim budou poskytnuty.

II. Agenda občanských průkazů

1. Odmítnutí zadání BOK při převzetí OP, z důvodu „těžko překonatelné překážky“

Bez zadání bezpečnostního osobního kódu nelze předat občanský průkaz; výjimky z této povinnosti stanoví pouze zákon o občanských průkazech v § 8a odst. 5, tj. občan mladší 15 let, občan omezený ve svéprávnosti a z důvodu těžko překonatelné překážky.

Těžko překonatelné překážky nelze taxativním výčtem definovat. Vždy je na uvážení správního orgánu rozhodnout, zda se v konkrétním případě o takovou překážku jedná. V dané problematice jsou to především překážky zdravotního charakteru.

2. Výměna OP z důvodu uplynutí doby platnosti u občanů, kteří se dlouhodobě zdržují v zahraničí

Na MV se obracejí občané, kteří se dlouhodobě zdržují v zahraničí a nemohou si z tohoto důvodu vyměnit občanský průkaz do 15 pracovních dnů po uplynutí doby jeho platnosti. Některé úřady jim sdělují, že budou muset zaplatit pokutu, pokud si občanský průkaz v této lhůtě nevymění. Občané uvádějí problémy s návštěvou ČR (letenka 20 000 Kč), ale i problémy v zaměstnání, kde je nechtějí uvolnit, aby si výměnu občanského průkazu mohli zařídit.

Zákon o občanských průkazech neumožňuje podání žádosti o nový občanský průkaz ani jeho převzetí na zastupitelském úřadu v cizině. Občan je povinen převzít občanský průkaz osobně a nemůže jej převzít ani rodinný příslušník.

Z uvedených důvodů MV doporučuje občanům požádat si o vydání nového občanského průkazu až po návratu do České republiky, popřípadě při nejbližší návštěvě České republiky. Skutečnost, že se držitel zdržoval dlouhodobě v cizině a nemohl tak splnit povinnost výměny občanského průkazu bude třeba prokázat úřadu příslušnému k vydání občanského průkazu, neboť nesplnění povinnosti provést výměnu občanského průkazu do 15 pracovních dnů po uplynutí jeho platnosti je přestupkem. Dlouhodobý pobyt v cizině lze prokázat např. nájemní smlouvou, pracovní smlouvou, dokladem o studiu nebo razítky v cestovním pasu. Tato informace je i na webových stránkách Ministerstva vnitra.

3. Reklamacce „výrobní vady“ a „obsahové vady“

Při výrobní vadě jsou využívána stejná data ze žádosti, aniž by byl občan přítomen, tudíž není možné tento způsob využít například při záměně pořízených fotografií (nejčastěji zákonný zástupce x občan mladší 15 let). U obsahové vady se musí pořídit vždy nová žádost za přítomnosti občana.

4. Storno žádosti o e-OP

U storna žádosti nelze jednoznačně určit dobu, po kterou je možné stornovat příslušnou žádost. Žádost musí být ve stavu „pořízena“, ale nesmí být již zahájeny úkony pro přípravu výroby dokladu. Storno žádostí zároveň může učinit pouze stejný úředník, který žádost pořídil, a to po zadání správných kontrolních údajů žádosti. MV upozorňuje, že žádost po provedení storna už nelze obnovit, tj. jsou nenávratně vymazána data.

5. Vyřazení/likvidace úředních razítek

Odbor správních činností Ministerstva vnitra byl obeznámen odborem všeobecné správy Ministerstva vnitra ohledně problematiky vyřazování úředních razítek, tj. malých kulatých razítek o průměru 20 mm s malým státním znakem používaných pro občanské průkazy bez strojově čitelných údajů a případně hranatých razítek, která se používala do cestovních pasů, pokud ještě neproběhla jejich likvidace.

Odborem všeobecné správy bylo sděleno následující:

Postup při vyřazení/likvidaci úředních razítek v držení veřejnoprávních původců ve smyslu zákona o archivnictví stanoví § 20 odst. 1 věta druhá a především § 21 vyhlášky č. 259/2012 Sb. Podle tohoto ustanovení je nutno zařadit razítka určená k vyřazení do skartačního návrhu na jejich vyřazení. Příslušný archiv provede na základě předloženého skartačního návrhu odbornou archivní prohlídku úředních razítek navrhovaných k vyřazení. Při odborné archivní prohlídce posoudí, zda úřední razítka zařazená do skartačního řízení mají trvalou hodnotu. Příslušný archiv po provedené archivní prohlídce vyhotoví protokol o provedeném skartačním řízení. Veřejnoprávní původce předá příslušnému archivu do péče úřední razítka vybraná jako archiválie. Příslušný archiv vyhotoví o předání úřední záznam, jehož minimální náležitosti jsou stanoveny posledně citovanou vyhláškou. Veřejnoprávní původce postupuje při zničení úředních razítek, která nebyla vybrána za archiválie, tak, že úřední razítka znehodnotí do podoby znemožňující jejich rekonstrukci a identifikaci obsahu.

Z výše uvedeného vyplývá, že razítka určená k vyřazení si likvidují v rámci archivního řízení samotné úřady, a již nezasílají na odbor správních činností Ministerstva vnitra. Zajišťování výroby razítek zůstává i nadále u zdejšího odboru.

6. Reklamace osobních dokladů se strojově čitelnými údaji

Nově je reklamace dokladu rozdělena na dva kroky, kdy nejdříve ORP zahájí reklamaci dokladu s tím, že vytiskne protokol o reklamaci a i s dokladem zašle na MV. MV předá reklamovaný doklad výrobci k posouzení. V případě uznání reklamace MV schválí reklamaci v aplikaci CDBP a ORP může dokončit reklamaci dokladu. Tento dvoustupňový proces se týká pouze reklamace z důvodu výrobní vady.

7. Prokázání totožnosti při podání žádosti o vydání nového OP

K prokázání totožnosti žadatele o vydání občanského průkazu nestačí pouze porovnání jeho podoby s fotografií na poslední žádosti o vydání občanského průkazu.

Podle ustanovení § 4a zákona o občanských průkazech je občan povinen prokázat svou totožnost. Totožnost se prokazuje občanským průkazem anebo jiným obdobným dokladem, který je veřejnou listinou, nebo jiným hodnověrným způsobem. Lze připustit i svědeckou výpověď hodnověrného svědka, mělo by to však být uvedeno např. v úředních záznamech na žádosti nebo na přiloženém listu, z něhož bude patrné, kdo dosvědčil totožnost žadatele, číslo jeho průkazu totožnosti, jeho podpis, vztah k žadateli o občanský průkaz apod. Úřad by měl v tomto případě využít i další možnosti, kromě porovnání fotografie z evidencí, např. ověřit údaje, které občan ke své osobě sdělí (datum narození rodičů, rodné příjmení matky apod.), neboť odpovědnost za vydání občanského průkazu na cizí údaje má vydávající úřad.

8. Ohlášení zneužití OP

Podle zákona o OP je občan povinen chránit OP mj. před zneužitím a zneužití OP nahlásit neprodleně příslušným úřadům [§14 odst. 1, písm. a) a b) zákona o OP]. Podle zákona je současně přestupkem porušení povinnosti chránit OP mj. před zneužitím i neprodlené neoznámení zneužití OP [§16a odst. 1 písm. b) a e) zákona o OP]. Zákon však nijak neřeší další postup úřadu, např. možnost skončení platnosti OP při ohlášení zneužití ani např. vydání potvrzení o OP při takovém ohlášení.

Stávají se případy, kdy se občan dostaví na úřad a, podle výše popsaného ustanovení zákona, ohlásí zneužití svého OP a současně z tohoto důvodu žádá jeho zneplatnění. Ve skutečnosti však jde o to, že se občan pouze domnívá, že jeho OP byl, nebo by mohl být zneužit (např. občanovi nějaká osoba předá jeho OP, který údajně našla, a to dřív, než dotčený ztrátu OP zjistí a stihne ohlásit, nebo z důvodu vycestování do zahraničí u někoho krátkodobě uschoval a nyní má podezření na zneužití).

V takovém případě se nejedná o faktické zneužití. Úřad proto zaeviduje a uloží ohlášení občana tak, aby jej bylo možno v budoucnu doložit. Občanovi je možné doporučit, aby podezření na zneužití svého OP ohlásil jako podnět na Policii ČR. Nelze však z tohoto důvodu dotčený OP zneplatnit protokolem podle §11 odst. 2 zákona o OP. Úřad by pouze mohl na žádost vydat nový OP z jiných osobních důvodů za správní poplatek 200,- Kč.

9. Vydání prvního OP při dovršení 15 let

Občan, který dovršil 15 let, si žádá sám o vydání občanského průkazu. Zákon o občanských průkazech již nestanoví zákonnému zástupci povinnost požádat o vydání občanského průkazu

při dovršení 15 let věku dítěte. Nicméně není vyloučeno, aby se zákonný zástupce dostavil společně s dítětem a potvrdil jeho totožnost. Nelze však odmítnout podání žádosti, když se rodič nedostaví.

10. Předání prvního OP při dovršení 15 let

V souladu s ustanovením § 8 zákona o občanských průkazech se musí k převzetí občanského průkazu dostavit občan osobně a prokázat svou totožnost. V případě, že občan není držitelem žádného dokladu a jedná se o vydání prvního občanského průkazu občanovi při dovršení 15 let věku, může totožnost prokázat rodným listem nebo i jiným hodnověrným způsobem, např. svědeckou výpovědí (rodič), sdělením údajů o rodičích, průkazem žáka, průkazem studenta, průkazkou na slevu v MHD.

11. CDBP (storno žádosti o eOP, tisk sestav)

Nová verze aplikace CDBP umožňuje storno žádosti o eOP. Je možno toto storno využít i pro případ, že si občan rozmyslí, že není spokojen s fotografií pořízenou na úřadu a chce se nechat vyfotit u fotografa a v průběhu dne se vrátí na úřad?

Pokud aplikace v době, kdy se občan dostaví na úřad, ještě umožní storno žádosti, lze občanovi vyhovět a žádost stornovat.

Vytištění sestav CDBP – z hlavičky sestavy není možno rozpoznat, zda se jedná o sestavu CP nebo OP - bylo by možné doplnit v textu označení?

Podle vyjádření dodavatele lze sestavu žádosti upravit, aby se dalo rozeznat, zda se jedná o občanské průkazy nebo cestovní pasy. K tomuto dále dodáváme, že v upravovaných uživatelských příručkách se v sestavách žádostí dá rozeznat, o jaké doklady se jedná. V sestavě žádostí o vydání občanského průkazu je v položce „Typ dokladu“ uvedeno „O“. V sestavě žádostí o vydání cestovního pasu je v položce „Typ dokladu“ uvedeno „E“. Navíc je tam i položka „BLESK“.

12. Vyznačení „adresa úřadu“ v občanských průkazech (po 1.6.2017)

Údaj „adresa úřadu“ bude uváděn spolu s adresou o místu trvalého pobytu občana (na konci třetího řádku zápisu adresy oddělená pomlčkou; pokud je adresa pouze ve dvou řádcích, zapíše se na konci druhého řádku). Adresa úřadu bude zapisována nejen do občanských průkazů se strojově čitelnými údaji, ale i do občanských průkazů bez strojově čitelných údajů.

K problematice „výměny“ občanských průkazů se vyjádřil odbor legislativy a koordinace předpisů MV takto:

„Domníváme se, že pokud budou dotčení občané ode dne 1. června 2017 vlastnit občanský průkaz, v němž nebude výslovně uveden údaj „adresa úřadu“, avšak údaje vedené v občanském průkaze budou věcně správné, pak tuto skutečnost nelze považovat za nesprávný údaj nebo zákonný důvod k tomu, aby příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností rozhodl o skončení platnosti takového občanského průkazu (viz § 11 odst. 2 zákona o občanských průkazech). V konkrétním případě se, podle našeho názoru, bude jednat o zastaralý formát občanského průkazu, u něhož však zákon nestanoví povinnost jeho výměny nebo zánik jeho platnosti.“

V této souvislosti lze též zmínit důvodovou zprávu k dotčené novele zákona o občanských průkazech, v níž bylo mj. uvedeno, že „vzhledem k tomu, že platnost občanských průkazů občanů, kteří jsou evidováni na adrese sídla ohlašovny nebo zvláštní matriky, skončí datem uvedeným na občanských průkazech, nevzniknou zvýšené náklady na výměnu občanských průkazů v souvislosti se zavedením označení trvalého pobytu jako adresa úřadu.“

13. Zneplatnění nalezeného OP

Nalezený OP zneplatní úřad, kterému byl doklad odevzdán. Pokud tak neučiní, zneplatní jej vydávající úřad. Doklad je třeba zneplatnit ke dni ohlášení nálezů.

14. Zneplatnění odcizeného OP

Při ohlášení odcizení OP u Policie ČR je občanovi vydáno Potvrzení o občanském průkazu. Následně je Policie ČR povinna v souladu s § 16 odst. 6 zákona o občanských průkazech oznámit tuto skutečnost ORP, který doklad vydal. Občanský průkaz je třeba zneplatnit k datu ohlášení odcizení.

15. Vydání potvrzení v případě odevzdání nalezeného OP, který byl v minulosti nahlášen jako ztracený nebo odcizený

Při odevzdání nalezeného dokladu je vydáno potvrzení, kde bude vyplněná jeho zadní strana [§ 9 odst. 1 písm. f) zákona o občanských průkazech].

16. Skartace OP po předání

Občanský průkaz může skartovat pouze ORP podle místa trvalého pobytu občana.

17. Ohlášení ztráty občanského průkazu nezletilého dítěte jeho zákonným zástupcem

Potvrzení se vydá zákonnému zástupci. Vypíše se na nezletilého, podepíše jej zákonný zástupce.

18. Odpovědnost zákonného zástupce za ztrátu OP nezletilého dítěte

Pokutu lze uložit zákonnému zástupci, neboť na něj přechází povinnost chránit doklad před ztrátou nebo odcizením (stejně tak v případě CP).

19. Řešení přestupku v případě ohlášení ztráty či odcizení OP – prokázání totožnosti

V případě, že občan nežádá o vydání nového občanského průkazu, může přestupek řešit pouze ORP podle místa trvalého pobytu občana.

Pokud jde o prokazování totožnosti, ORP uvede doklad či dokument, na základě kterého občana ztotožnil. Pokud občan žádný takový doklad nemá, MV doporučuje počkat s projednáním přestupku až na podání žádosti o vydání občanského průkazu, tj. až občan předloží doklady k prokázání totožnosti či jinak prokáže totožnost (dle § 4a odst. 1 zákona o OP).

20. Poškození či zničení platného OP při požáru – správní poplatek

Pokud občan doloží potvrzení od hasičů, že se jedná o nezaviněný požár, ORP nebude vybírat správní poplatek – podle § 8 odst. 2 písm. j) zákona č. 634/2004 Sb.

21. Vydání OP bez strojově čitelných údajů

Podle § 24c odst. 1 zákona o občanských průkazech se občanské průkazy bez strojově čitelných údajů s dobou platnosti 1 měsíc vydávají v případě, kdy občan žádá o vydání OP v souvislosti s výkonem volebního práva nebo z důvodu ztráty, odcizení, poškození, zničení dokladu nebo po zrušení údaje o místě trvalého pobytu. V posledním případě tak občan nemusí učinit bezprostředně po zrušení údaje o místě trvalého pobytu, ale i po delší době. Správným řešením je vydání OP bez strojově čitelných údajů a současně podání žádosti o vydání OP se strojově čitelnými údaji.

Pokud občan prokáže, že mu v dřívějším vyřízení OP (ve lhůtě 15 pracovních dnů) bránila objektivní překážka (např. výkon trestu odnětí svobody), přestupek se neřeší.

22. Doklady potřebné pro vydání osobního dokladu pro dítě do 15 let

Pokud zákonný zástupce předložil svůj průkaz totožnosti a platný občanský průkaz nebo cestovní pas dítěte, lze ověřit v AISEO, zda žádost skutečně podává zákonný zástupce. Do rubriky „Oprávnění k podání žádosti nebo k vyjádření souhlasu ověřeno podle“ lze uvést, „ověřeno v AISEO“. Není nutné, aby byl předkládán rodný list dítěte.

23. Závažný důvod ve smyslu § 8 odst. 3 zákona o OP

Přestěhování se nelze považovat za závažný důvod, pro který by občan mohl žádat o převzetí dokladu u jiného ORP.

24. Končící platnost OP bez strojově čitelných údajů vydaného po nabytí českého státního občanství – občan bez českých matričních dokladů

Podle ustanovení § 24b odst. 2 zákona o OP se občanský průkaz bez strojově čitelných údajů do doby vydání občanského průkazu se strojově čitelnými údaji nevydává opakovaně. Občan si může s tímto „tříměsíčním“ občanským průkazem požádat o vydání cestovního pasu, aby nezůstal bez dokladu, než mu zvláštní matřka vydá český matřiční doklad.

III. CESTOVNÍ DOKLADY

1. Zneplatnění cestovního pasu, kterému skončila platnost v aplikačním prostředí CDBP a nebyl předán žadateli

Vzhledem k tomu, že v září 2006 bylo zahájeno vydávání cestovních pasů se strojově čitelnými údaji a s nosičem dat s biometrickými údaji na speciálním aplikačním prostředí CDBP, začínají se množit žádosti, jak lze provést skartaci vyhotovených cestovních pasů pro občany, kteří si je za celou dobu platnosti nevyzvedli.

V souvislosti s výše uvedeným byla aplikace nastavena tak, že i rok po skončení platnosti jsou v aplikačním prostředí CDBP příslušná data k cestovnímu pasu k dispozici a ORP jej může zneplatnit z důvodu skončení platnosti. Poté v AIS ECD vyznačí skartaci neplatného cestovního pasu. Tento úkon může provést pouze vydávající úřad (v aplikaci e-pas se kontroluje úřad vydání).

2. Možnost vytištění duplikátu žádosti o e-pas

Dochází ke sjednocení s agendou OP. Duplikát žádosti lze vytisknout do té doby, dokud jsou potřebná data k dispozici.

3. Podtisk žádosti o e-pas (BLESK, STANDARD)

Pro ještě větší rozlišení žádosti o standardní doklad, nebo doklad ve zkrácené lhůtě bude na žádosti šedým tónem označen typ dokladu (STANDARD/BLESK).

4. Vydání pasu bezprostředně po nabytí státního občanství

Při vydání prvního cestovního pasu po nabytí státního občanství udělením postačí předložení listiny o nabytí státního občanství a průkazu totožnosti s tím, že ORP občana poučí o možném rozhodnutí o skončení platnosti cestovního pasu, pokud by obsahoval nesprávný tvar jména či příjmení oproti následně zvláštní matřkou vydanému českému rodnému listu.

5. Odůvodnění usnesení o přerušení/zastavení řízení – velikost pole

V obou případech je pole „Odůvodnění“ omezeno maximálně 500 znaky a maximálně 8 řádky. Pomocí tohoto omezení se zajišťuje, že nedojde ke stavu, kdy se obsah usnesení nevejde na jednu stranu – pokud by se tak stalo, tak by se dolní elementy (podpisové pole) vytiskly až na druhou stranu.

6. Skartace cestovních dokladů

Skartaci může provést ORP, který pas vydal nebo ORP, v jehož správním obvodu má občan trvalý pobyt. Skartace probíhá prvotně na okresním serveru a automatizovanou transakcí je přenesena do centrální databáze. Možnost skartovat cestovní pas u ORP, který cestovní pas vydal, je zpřístupněna od ledna 2017.

7. Odevzdání platného cestovního pasu

V případě odevzdání platného cestovního pasu vydávajícímu úřadu, sepíše vydávající úřad protokol, že občan souhlasí se skončením platnosti cestovního pasu a sám jej skartuje, protože od ledna 2017 může cestovní pas skartovat jak ORP podle místa trvalého pobytu tak vydávající ORP, a to i mimo místo trvalého pobytu. Pokud cestovní pas bude odevzdán u ORP, který není vydávajícím úřadem a ani není příslušný podle trvalého pobytu, zasílá se doklad ke skartaci úřadu, který jej vydal a záznam o odevzdání si ponechává úřad, kterému byl odevzdán.

8. Žádost o vydání cestovního pasu po uplynutí 3 měsíců po uzavření sňatku

Platnost cestovního pasu skončí uplynutím doby 3 měsíců ode dne změny příjmení občana, pokud k ní došlo v souvislosti s uzavřením manželství. Při podání žádosti po uplynutí této doby se občanovi pas odebere, protože v tuto dobu je již pas s původním příjmením neplatný [§ 32 odst. 1 písm. b) zákona o cestovních dokladech].

Pokud k uzavření sňatku došlo v zahraničí a zvláštní matrika zapsala sňatek až po uplynutí 3 měsíců, nemůže automaticky dojít ke zneplatnění cestovního pasu. Datum skončení platnosti se musí do AIS ECD zapsat manuálně.

9. Poručník jako žadatel o vydání cestovního pasu pro nezletilé dítě

Poručník je osobou oprávněnou podat žádost o vydání cestovního pasu. Je zákonným zástupcem, který žádá o vydání cestovního pasu pro občana mladšího 15 let podle § 17 odst. 3 zákona o cestovních dokladech.

Dle MV mezi běžné záležitosti nepatří podání žádosti o vydání cestovního pasu a z tohoto důvodu je nutné, aby poručník měl souhlas soudu.